

LANDSKAPSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till
landskapslag om understöd för vatten-
och avloppsprojekt.

Allmän motivering.

De regler som gäller vatten- och avloppsfrågor i landskapet följer i huvudsak två principer av större vikt. Den ena, den så kallade upphovsprincipen, innebär att den som leder in avloppsvatten i ett vattendrag eller annorstädes i omgivningen skall vidta erforderliga vattenvårdsåtgärder. Den andra principen, principen om fullständig kostnadstäckning, iakttas i fråga om både vattenförsörjning och avloppsreglering och innebär att den som drar nytta av en viss åtgärd också skall betala härför. Huvudansvaret för att vattenförsörjningen och avloppsregleringen ordnas ankommer enligt landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk (29/79) på kommunerna.

Ett strikt iakttagande av upphovsprincipen och principen om fullständig kostnadstäckning är omöjligt, om man samtidigt skall uppfylla de krav som vattenkonsumenterna uppställer på ett bra hushållsvatten till rimliga kostnader och de krav som på grund av miljövårdsskäl allmänt uppställs på omhändertagandet av avloppsvatten. För den skull deltar även landskapet i finansieringen av vatten- och avloppsprojekt. Landskapet kan för närvarande ta del i finansieringen genom att bevilja lån, understöd, räntestöd eller landskapsgaranti. Från och med 1983 har landskapsstyrelsen dessutom för avsikt att, ensam eller tillsammans med andra intressenter, utföra vatten- och avloppsarbete (moment 27.22.77.i förslaget till ordinarie årsstat för 1983). De olika stöd som beviljats har varit en bidragande orsak till att vattenförsörjningen och avloppsregleringen kunnat ordnas på ett godtagbart sätt för en del av befolkningen i landskapet.

Av de åtgärder som vidtas genom landskapsstyrelsens försorg är beviljande av understöd den kanske mest betydande. Det understödssystem som för närvarande skall iakttas enligt landskapslagen om understöd för vattenvård (24/74) medger dock inte tillräckliga möjligheter att på ett ändamålsenligt sätt delta i finansieringen av de projekt som bör bedömas som mest angelägna utgående från sanitära, ekonomiska, sociala och regionala synpunkter. De bestäm-

melser som rör beviljande av dessa understöd bör därför ändras. Eftersom de ändringar som erfordras är omfattande, föreslår landskapsstyrelsen att den gällande lagen upphävs och ersätts med en ny lag om understöd för vatten- och avloppsprojekt.

Enligt den föreslagna lagen skulle vid beviljande av understöden följas i huvudsak samma principer som gäller i riket enligt lagen om understödjande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (FFS 56/80).

Detaljmotivering.

1 §. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer i sak med bestämmelsen i 1 § 1 mom. gällande lag, dock så att understöd skulle kunna beviljas även för att främja vattenförsörjningen.

2 §. De föreslagna bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med bestämmelserna i 2 § 1 och 2 mom. gällande lag.

3 §. Avsikten är att understöd skall kunna beviljas för alla nödvändiga projekt som kan komma i fråga för att på ett ändamålsenligt sätt ordna vattenförsörjningen eller omhändertagandet och behandlingen av avloppsvatten. För den skull föreslås, förutom slambehandlings- och komposteringsanläggningar, även alla anläggningar och konstruktioner som enligt 8 § landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk kan tillhöra allmänt vatten- och avloppsverk bli bidragsgrundande. Anläggningar och konstruktioner som avses i sagda paragraf är alla anläggningar och konstruktioner som är nödvändiga för att ett allmänt vatten- och avloppsverk skall kunna fungera, såsom vattentäcker, vattenreningsverk, pumpstationer, vattencisterner och vattenledningar samt rör-, tunnel- och öppna avlopp, inspektions- och regnvattensbrunnar och andra med dem jämförbara anläggningar samt pumpstationer och reningsverk för avfallsvatten. Understöd skulle således kunna beviljas för samma ändamål som lån kan beviljas enligt 2 § 2 punkten landskapslagen om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning (39/78).

För närvarande eftersträvas vid beviljande av understöd en princip enligt vilken understöd inte skulle kunna beviljas för

byggande av anläggningar, om det för ifrågavarande projekt kan beviljas lån för vatten och avlopp enligt 32 § 1 mom. 9 punkten och 2 mom. landskapslagen om främjande av gårdsbruk (54/78). Ifrågavarande princip föreslås i 2 mom. lagfäst.

4 §. Understöd bör kunna beviljas endast om det kan anses ändamålsenligt att stödja projektet i fråga. Det är härvid av särskild vikt att vattenfrågorna löses i sin helhet inom ramen för understödsprojektet, eller annorlunda uttryckt, så att såväl vattenanskaffning som omhändertagande av avloppsvatten ordnas. För den skull föreslår landskapsstyrelsen i 1 mom. 4 och 5 punkterna att understöd för enbart vattenanskaffning och understöd för enbart avledande av avloppsvatten skulle förutsätta att vattenfrågorna i sin helhet är lösta eller löses i samband med understödsprojektet. Eftersom de krav som härigenom skulle uppställas kan vara oskäligen, föreslås dock i 2 mom. en möjlighet att bevilja understöd trots att bestämmelserna i 1 mom. 4 eller 5 punkten inte uppfylls.

Som särskilda skäl enligt 2 mom. kunde t.ex. betraktas lokala svårigheter att ordna vattenanskaffningen (lokala svårigheter att ordna vattenanskaffningen finns framförallt i den östra skärgården).

När understöd beviljas för byggande av reningsverk för avloppsvatten bör särskild vikt fästas vid vattenvårdssynpunkter. Med anledning härav föreslås understöd för byggande av reningsverk för avloppsvatten kunna beviljas endast om reningsnivån uppfyller de krav som landskapsstyrelsen ställer. Landskapsstyrelsen har för avsikt att för reningen av avloppsvatten som härrör från hushåll ställa i huvudsak samma krav som gäller för motsvarande projekt i riket enligt statsrådets beslut om den reningsgrad som för erhållande av understöd för vatten och avlopp förutsättes hos reningsverk för avloppsvatten (FFS 83/80).

5 §. De i 1 mom. föreslagna bestämmelserna rörande maximala bidragsandelar överensstämmer i sak med bestämmelserna i 5 § 1 mom. gällande lag.

I 2 mom. skulle beträffande de maximala bidragsandelarna beaktas de särskilt stränga krav som av vattenvårdsskäl kan ställas på behandling och avledande av avloppsvatten. Här avsedda särskilt stränga krav kan komma i fråga t.ex. om en insjö behövs som råvatten-

täkt eller om ett vattenområde är av speciell betydelse med tanke på forskning, naturvård eller annat liknande ändamål.

6 §. Orsaken till de föreslagna bestämmelserna är den att en av huvudprinciperna vid bestämmande av understöds storlek bör vara att understödet skall göra det möjligt för mottagare av understöd att till ett skäligt pris, oberoende av de yttre förutsättningar som i hög grad påverkar priset, tillhandahålla konsumenterna hushållsvatten eller omhändertaga deras avfallsvatten. Sålunda bör i regel understöden vara störst när det är fråga om projekt för vilka räntestödslån eller lån ur landskapets medel inte beviljas och för vilka de yttre förutsättningarna är så dåliga att mottagaren har tvingats uppbära höga vatten- och avloppsavgifter.

7 §. Enligt 5 § 2 mom. gällande lag skall understöd erläggas i två rater så att den första raten, uppgående till två tredjedelar av understödet, erläggs under byggnadsskedet och återstoden efter det att arbetet slutförts på ett godtagbart sätt. Under den tid den gällande lagen tillämpats har erfarenheten visat att det inte alltid har varit ändamålsenligt att bevilja understöd i två rater, av vilka slutraten erläggs efter det att arbetet slutförts. Med anledning härav föreslås understöd kunna beviljas i en eller flera rater samt understöd i en rat och slutraten av understöd i flera rater kunna innehållas till dess att understödsprojektet konstaterats fungera på ett godtagbart sätt. Konstaterandet av om understödsprojektet fungerar skulle i regel föregås av nödvändiga undersökningar på platsen, t.ex. provtryckning av rör, provtagning av vatten från reningsverk och liknande undersökningar.

8 §. De föreslagna bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med motsvarande bestämmelser i 2 § 3 mom. och 6 § gällande lag. Eftersom det för genomförande av de olika projekt som kan komma i fråga för understöd kan krävas särskilda direktiv, föreslås landskapsstyrelsen kunna lämna sådana i samband med ett beslut fattas om att bevilja understöd.

9 §. De föreslagna bestämmelserna, som saknar motsvarighet i den gällande lagen, föranleds av att landskapsstyrelsen i vissa fall bör ha möjlighet att återkräva understöd.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om understöd för vatten- och avloppsprojekt

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §.

För att främja vattenförsörjning, avloppsreglering och behandling av avloppsvatten samt användning av slam som uppstår i samband med behandlingen av avloppsvatten, kan understöd beviljas ur landskapets medel i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §.

Understöd kan beviljas kommun och kommunalförbund samt sammanslutning som har bildats för vattenförsörjning eller avloppsreglering.

Om i 1 mom. avsedd sammanslutning inte utan svårighet kan bildas, kan även näringsidkare beviljas understöd, såvida fråga är om genomförande av projekt som skall betjäna en större konsumentgrupp.

3 §.

Understöd kan beviljas för byggande av anläggningar och konstruktioner som avses i 8 § landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk (29/79) samt för byggande av slambehandlings- och komposteringsanläggningar.

Med avvikelse från vad i 1 mom. sägs kan understöd inte beviljas för byggande av anläggning, om lån för dess byggande kan utges enligt landskapslagen om främjande av gårdsbruk (54/78).

4 §.

Förutsättning för att understöd skall kunna beviljas är:

- 1) att kostnaderna för projektet är skäliga;
- 2) att det av ekonomiska, sanitära, sociala, regionala eller andra därmed jämförbara skäl är ändamålsenligt att stödja projektet;
- 3) att en godtagbar plan jämte kostnadsförslag uppgjorts;
- 4) att, i fråga om projekt som gäller enbart vattenförsörjning, avledande och behandling av avloppsvattnet ordnats eller ordnas i samband med understödsprojektet;
- 5) att, i fråga om projekt som gäller enbart avledande av avloppsvatten, vattenförsörjning och behandling av avloppsvattnet ordnats eller ordnas i samband med understödsprojektet; samt

6) att, i fråga om projekt som gäller byggande av reningsverk för avloppsvatten, reningsnivån motsvarar de krav som landskapsstyrelsen uppställer.

Om särskilda skäl föreligger, kan understöd beviljas utan iakttagande av vad i 1 mom. 4 och 5 punkterna sägs.

5 §.

Understöd beviljas på grundvalen av de godkända totala kostnaderna för planeringen och byggandet av anläggningen eller konstruktionen. Understödet får uppgå till högst 30 procent av kostnaderna. Har den som ansöker om understöd för samma projekt beviljats även lån ur landskapets medel eller lån för vilket räntestöd utges ur landskapets medel, får det sammanlagda beloppet av understödet och sådant lån uppgå till högst 60 procent av kostnaderna.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs får, i fråga om projekt för vilket särskilt stränga krav på behandling och avledande av avloppsvatten uppställs av vattenvårdsskäl, understödet uppgå till högst 50 procent av kostnaderna eller, såvitt fråga är om projekt för vilket även beviljats lån som avses i 1 mom., tillsammans med sådant lån till högst 80 procent av kostnaderna.

6 §.

Vid prövning av ansökan om understöd skall hänsyn tas till de avgifter som sökanden uppbär för att tillhandahålla hushållsvatten och omhänderta avloppsvatten samt till hans möjligheter att för projektet erhålla lån ur landskapets medel eller lån som avses i landskapslagen om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning (39/78).

7 §.

Understöd erläggs i en eller flera rater. Understöd som betalas i en rat erläggs först efter det att arbetet har avslutats och anläggningen eller konstruktionen konstaterats fungera på ett godtagbart sätt. Detsamma gäller även i fråga om understöd som betalas i flera rater en slutrat uppgående till åtminstone 20 procent av det totala understödet.

8 §.

Ansökan om understöd prövas av landskapsstyrelsen. I samband med att beslut om beviljande av understöd fattas, kan landskapsstyrelsen lämna direktiv om hur understödsprojektet skall genomföras.

Landskapsstyrelsen handhar övervakningen av hur understöd an-

vänds. Den som har beviljats understöd är skyldig att lämna landskapsstyrelsen de uppgifter som erfordras för övervakningen.

9 §.

Landskapsstyrelsen kan besluta att understöd eller del därav skall återbetalas till landskapet, om understödet erlagts på felaktiga grunder, om den som beviljats understödet lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller om han inte följer denna lag och med stöd därav lämnade direktiv. Landskapsstyrelsen kan besluta att det skall utgå en årlig ränta uppgående till högst 12 procent på det belopp som återkrävs, räknat från den dag understödet utbetalades.

10 §.

Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

11 §.

Denna lag träder i kraft den

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 28 mars 1974 om understöd för vattenvård (24/74).

Mariehamn den 11 november 1982.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningssekreterare

Lars Karlsson.